

ИСТОРИЯТА НА ФИНАНСОВИТЕ ПАЗАРИ В 5 МИНУТИ

ВАЖНО: Информацията, предоставена в настоящия материал, не представлява инвестиционна консултация, съвет, инвестиционно проучване или препоръка за инвестиране и не следва да се тълкува като такава. Инвестирането на финансовите пазари не гарантира печалби и съществува риск за инвеститорите да не си възстановят пълния размер на инвестираните средства. Препоръчително е инвеститорите да се запознаят със спецификата на финансовите инструменти, в които желаят да инвестират, и да преценят до колко подходящи са за изпълнение на техните инвестиционни цели и склонност към риск, преди вземане на инвестиционно решение.

Знаете ли че...?

- Първата компания, чиито акции са се търгували свободно, е създадена през 1602 г. в Холандската колониална империя, обхващаща днешните Холандия, Белгия и Люксембург?
- Първото описание за действаща фондова борса датира от 1688 г. и описва дейността на фондова борса в Амстердам?
- Първият инвестиционен фонд е създаден в Европа през 1774г. от търговеца и брокер Адриан ван Кетвич и е ползвал слогана „Съединението прави силата“?
- Първият пазарен индекс – **DOW JONES** – е публикуван за първи път на **26 Май 1896г?**

Ранна история

Първите сделки с дългови ценни книжа са сключвани в средновековна Франция още от началото на 12 век.

Само век по-късно, на територията на днешна Белгия в градовете Антверпен и Гент, се развива активна търговия на борсов принцип основно със суровини (commodities).

В самото начало на 17 век, в пределите на Холандската колониална империя, Нидерландската Източно-Индийска Компания се превръща в първото дружество, което емитира свои акции и облигации, и ги предлага на инвеститори на дребно.

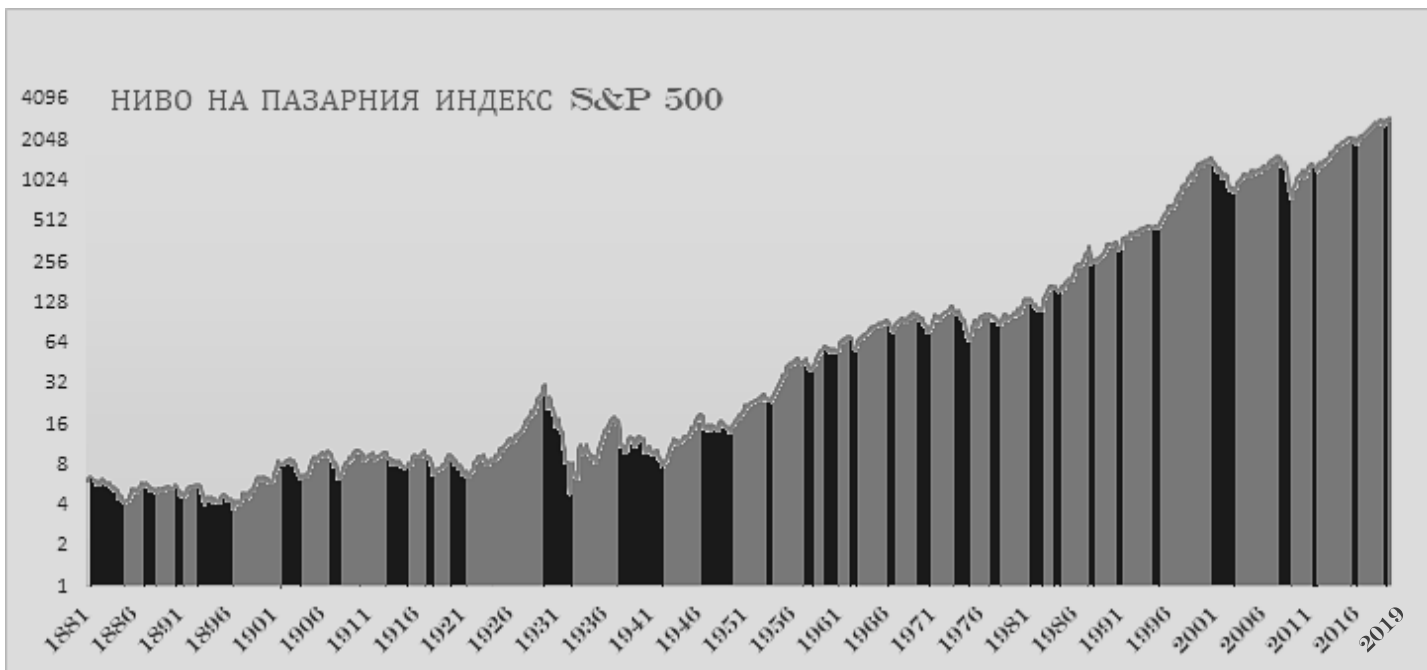
Модерният капиталов пазар

През далечната 1896г. журналистите Чарлз Дау и Едуард Джоунс започват да публикуват първия пазарен индекс в света – Dow Jones. В началото индексът показва средната цена на 12 компании като целта му е да предоставя информация за цялостното състояние на икономиката на САЩ. Днес сред водещите индекси са Dow Jones (DJIA), Standard&Poors (S&P 500), Financial Times (FTSE100), Deutsche Boerse (DAX) и други.

Първоначално търговията е основно чрез директна покупка на акции, облигации и други финансови инструменти. След появата на първите съвременни взаимни фондове през 1924г. все повече инвеститори предпочитат тях, като през 2017г. **44.5%** от домакинствата в САЩ са притежавали инвестиции във взаимни фондове.

Държава	% на взаимните фондове в общите спестявания*
Холандия	43.0%
Швеция	40.0%
Германия	29.0%
Белгия	28.0%
Италия	24.0%
Унгария	19.0%
Словакия	14.0%

*Примерът е с данни от EFAMA (https://www.efama.org/Publications/EFAMA_Ownership_Investment_Funds.pdf)

Днес един от най-популярните пазарни индекси е S&P 500* обхващащ акциите на 500 големи компании в САЩ и често е наричан за кратко „пазарът“ от инвеститорите.

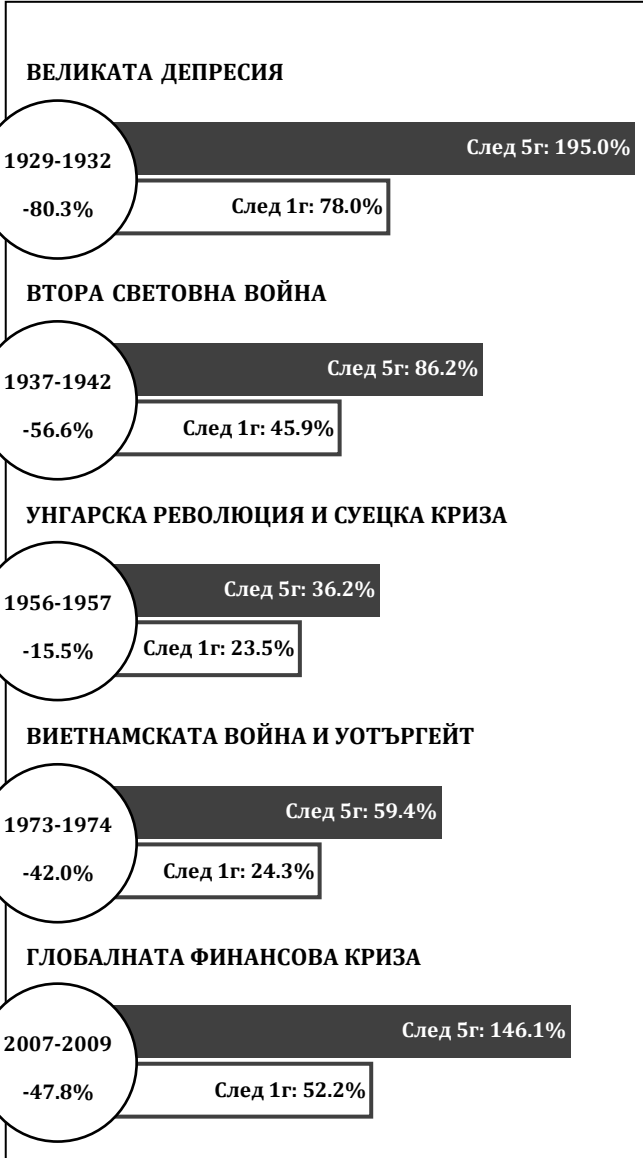
Основна характеристика на всеки пазар е, че цените се менят постоянно и фондовият не е изключение – покачванията и спадовете са нещо нормално. Добър пример е именно S&P 500. През годините пазарът е имал множество възходи (сиво) и спадове (черно), често резултат от глобални събития, като за последните 100 години е нараствал средно с **3.22%** на година над средната годишна инфлация за периода, а за последните 50 години - с **3.13%** на година над инфлацията, без дори да са включени дивидентите. Всъщност, от Август 1919г. до Август 2019г, S&P 500 е пораснал номинално с **30 226%**, а за последните 50 години – с **3 065%** като основната причина е в икономическия растеж.

Спадовете в миналото са продължавали по-кратко от периодите на растеж, като в следвоенния период се наблюдават значително по-къси периоди на спад спрямо растеж. Една от причините е развитието на икономическата теория. Освен това в повечето случаи спадът е бил до ниво по-високо от това при предходен спад.

Пазарите се възстановяват след всяка криза. Въпреки великата депресия и втората световна война, през 1952г. 6.5 милиона души в САЩ са инвестирали.

Спадовете са нещо съвсем нормално като пазарът исторически винаги се е възстановявал. Всъщност, опитните инвеститори не се подават на паниката и остават инвестирани като използват моментите на спадове инвестирайки още по-активно. Целта е да се възползват от ниските цени и да увеличат потенциала за доходност на инвестициите си тъй като след период на спад исторически възвръщаемостта често е била много по-висока, видно от примерите вдясно.

Спад и растеж: Кои събития помним?

*Примерът е с данни за S&P 500 и инфлацията в САЩ. Източник: Yale University Database <http://www.econ.yale.edu/~shiller/data.htm>